

LAKIALOITE 33/2012 vp

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan lisättäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:ään uusi 5 momentti siten, että rikosrekisteriote voitaisiin luovuttaa sosiaaliviranomaisille myös tilanteissa, jotka koskevat lapsen huostaanoton ja adoption lisäksi lastensuojelulaissa säädettyä viranomaisten tekemää ennakollista lastensuojeluilmoitusta (LSL 25 c §), lastensuojeluntarpeen selvitystä

(LSL 27 c §), lastensuojelun avohuollon tarpeen selvitystä (LSL 34 §) sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa säädettyä tuomioistuimen pyytämää huolto- ja tapaamisselvitystä (LHL 16 §). Lakialoitteen tarkoitus on parantaa lapsen asemaa ja turvata viranomaisen tiedonsaanti lapsen edun kannalta keskeisiä päätöksiä tehtäessä.

PERUSTELUT

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Sen on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelulain mukaan viranomaisen on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Lastensuojeluasian vireilletulon jälkeen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lap-

sen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on tehtävä selvitys lapsen tilanteesta. Selvityksessä arvioidaan lapsen kasvuolosuhteita, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Selvitys tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Selvityksen tekemiseksi sosiaalityöntekijä voi tarvittaessa olla yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin sekä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin siten kuin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 16 ja 17 §:ssä säädetään.

Jotta lastensuojelun tarpeen arviointi voitaisiin tehdä lain määrittämällä tavalla, tulisi lastensuojelun sosiaalityöntekijän saada käyttöönsä kaikki olemassa oleva ja lapsen olosuhteisiin

vaikuttava tieto. Tällainen tieto on esimerkiksi vanhemman tai lapsen kanssa samassa taloudessa asuvan äiti- tai isäpuolen rikosrekisteriotte. Lastensuojeluviranomaisella ei tällä hetkellä ole oikeutta saada rikosrekisteristä tällaisia tietoja, ellei kyseessä ole huostaanotto (Rikosrekisterilain 4 a §). Vuoden alussa kyseistä pykälää laajennettiin koskemaan adoptiota, muttei ennakkollista lastensuojeluilmoitusta (LSL 25 c §), lastensuojelutarpeen selvitystä (LSL 27 §), lastensuojelun avohuollon tarpeen selvitystä (LSL 34 §) tai tuomioistuimen pyytämää huolto- ja tapamisselvitystä (LHL 16 §). Kaikissa näissä tilanteissa lastensuojelun sosiaalityöntekijä joutuu kuitenkin arvioimaan lapsen etua ja kasvuolosuhteita.

Käytännössä lain puutteellisuus on johtanut siihen, että lastensuojeluviranomaiset saattavat

hankkia rikosrekisterin tiedot virallisten tahojen ohi pyytämällä otteen suoraan poliisilta tai tuomioistuimilta. Joissakin tapauksissa viranomaiset saattavat jopa pyytää rikosrekisteriotetta huostaanottoon vedoten, vaikka kyseessä olisi vasta lastensuojelutarpeen selvitys. Tämän kaltaisen tietojen hankkiminen monista eri lähteistä vie aikaa ja pahimmassa tapauksessa vaarantaa lapsen edun. Tällaisen jo olemassa olevan ja lapsen kasvuolosuhteiden kannalta merkittävän tiedon luovuttaminen tulisi mahdollistaa lapsen edun nimissä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikosrekisterilain (770/1993) 4 a §:n 1 momentin 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 215/2012, seuraavasti:

4 a §

Sen lisäksi, mitä 4 §:ssä säädetään, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee:

peen selvitystä sekä lapsen huollosta ja tapamisoikeudesta annetun lain (361/1983) tarkoittamaa tuomioistuimen pyytämää huolto- ja tapamisselvitystä.

5) Lapsen huostaanottoa, adoptiota, lastensuojelulain (417/2007) tarkoittamia ennakkollista lastensuojeluilmoitusta, lastensuojelutarpeen selvitystä ja lastensuojelun avohuollon tar-

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2013.

Helsingissä 20 päivänä kesäkuuta 2012

Kristiina Salonen /sd
Hanna Tainio /sd

Jani Toivola /vihr
Aino-Kaisa Pekonen /vas

LA 33/2012 vp — Kristiina Salonen /sd ym.

Antti Lindtman /sd
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Mikael Jungner /sd
Mika Kari /sd
Suna Kymäläinen /sd

Anneli Kiljunen /sd
Raimo Piirainen /sd
Merja Kuusisto /sd
Pauliina Viitamies /sd
Jukka Kärnä /sd